Aan colleges van B&W en gemeenteraden

T.a.v. de gemeentesecretaris

Groningen 15 november 2023,

Geacht College van B&W en gemeenteraadsleden,

Graag brengen we u op de hoogte van een korte notitie, die we onlangs hebben verstuurd aan de huidige Kamerleden van de commissies van BZK en VWS en de fractievoorzitters van politieke partijen van de Eerste en Tweede Kamer. We bepleiten hierin het belang en de impact van inwonersinitiatieven en de groeiende beweging van actieve en maatschappelijk betrokken ouderen (in het Noorden verenigd in platform Pouwer) op de gezondheid en het positieve effect dat ze hebben op leefbare gemeenschappen, maar ook daling van zorgkosten. Tevens doen we hiermee een oproep en voorstel om burgervertegenwoordiging vanuit een gelijkwaardige rol, veel breder op te gaan pakken en in te vullen. Het belang van brede burgerbetrokkenheid is evident. Zonder actieve bijdrage van burgers, ouderen, cliënten en patiënten gaat de échte transformatie zoals o.a. in IZA tafels besproken niet lukken. Van burgers wordt verwacht dat zij meer zelf doen en in zorgzame gemeenschappen laten inwoners zien ook al heel veel zelf hierin te doen. Dat betekent ook dat zij meer invloed en zeggenschap moeten hebben op wat er lokaal en in hun regio gebeurt. We hebben in het programma Kans voor de Veenkoloniën, dat voortgekomen is uit het amendement (2015) van voormalig Kamerlid Agnes Wolbert ervaren dat hun stem en betrokkenheid een wereld van verschil maakt ook i.r.t. tot de zorgtransitie-opgaven richting gezondheid.

In het programma Kans voor de Veenkoloniën heeft inwonersparticipatie via de inwonersbeweging: Kracht van de Veenkoloniën een belangrijke positie verworven. Inmiddels hebben meer dan 30 inwonerinitiatieven zich hierbij aangesloten in het gebied. Deze landelijk unieke beweging wordt opgemerkt door de Raad van Volksgezondheid en Samenleving in het advies ‘Een eerlijke kans op gezond leven’ en dit jaar door de drie adviesraden van de RLI, RVS en ROB in hun advies ‘Elke regio telt’. Eén van hun aanbevelingen was om kansenongelijkheid/bestaanszekerheid in langjarige programma’s een plek te geven.

In de huidige verkiezingsstrijd begint inwonersbetrokkenheid een steeds actueler thema te worden en zien we een toenemend wantrouwen naar de overheid. Terwijl we elkaar zo nodig hebben. Laat inwonerinitiatieven het startpunt zijn en haak aan bij wat inwonerinitiatieven al doen. Want ze denken niet alleen graag mee, maar geven ook daadwerkelijk vanuit de nulde lijn vorm en invulling aan een leefbaardere samenleving. Landelijk zijn er meer dan 2000 bewonersinitiatieven, enerzijds omdat het móet als gevolg van wegtrekkende voorzieningen, bezuinigingen, verschraling van de zorg en de beweging die er nu vanuit IZA naar passende zorg wordt gemaakt: thuis en digitaal als het kan en muraal als het echt niet anders kan. Anderzijds omdat inwoners het zélf willen en zien dat het de leefbaarheid van hun gemeenschap ten goede komt en actief blijven en je tijd besteden aan zinvol werk mensen zingeving geeft.

Ons verzoek

Een goede gelijkwaardige betrokkenheid van de burger is van groot belang en dat houdt in dat bij alle overlegtafels - naast patiëntenvertegenwoording - ook vertegenwoordigers van inwonersinitiatieven, ouderen en cliënten langdurige en jeugdzorg als gelijkwaardige gesprekspartners worden uitgenodigd bij het opstellen en uitvoeren van regioplannen én het maken van transformatieplannen. Zo wordt een goede vertegenwoordiging van alle betrokkenen, van jongeren tot ouderen, geborgd.

Wij vinden het ook van belang dat de vier geschetste groepen niet alleen bij de planvorming een belangrijke stem hebben. Maar daarna ook bij de uitvoering van de plannen, en daar doorlopend nauw bij betrokken zijn. Waarbij we steeds, bijvoorbeeld via burgerberaden, toetsen of we op de goede weg zijn. Daarnaast vragen wij om ondersteuning van de genoemde organisaties om de benodigde inzet van menskracht tijdens de planvorming en de uitvoering te realiseren. Zodat de mensen die in de regio's actief zijn, hulp krijgen bij hun vragen en zich gesteund voelen om hun inbreng te leveren. De ondertekenaars van deze brief bieden zich aan om een bemiddelende rol te spelen bij het realiseren hiervan. Een nieuwe ontwikkeling vanuit VWS is de inrichting van een nationale participatiehub (zie brief hieronder). We stellen voor hierin niet iets nieuws op te tuigen, maar krachten te bundelen.

Prof. dr. Gerjan Navis, (emeritus) en wetenschappelijk adviseur van Kans voor de Veenkoloniën

Frits Alberts, voorzitter van het Dagelijks Bestuur en de Programmaraad van Kans voor de Veenkoloniën

Roelof Dilling, voorzitter bewonersraad Kracht van de Veenkoloniën

Karin Kalverboer, directeur-bestuurder van het Zorg Innovatie Forum, coördinator Platform Pouwer en landelijk de Stem van Ouderen en bestuurslid van Nederland Zorgt voor Elkaar

KANS VOOR DE VEENKOLONIËN

KRACHT VAN DE VEENKOLONIËN

ZORG INNOVATIE FORUM

Nederland Zorgt Voor Elkaar

Participatiehubs:

Vanuit VWS is er vanuit de hiervoor genoemde toenemende, ook politieke aandacht voor burgerparticipatie een ontwikkeling gaande rond inrichting van *participatiehubs*. Landelijk gaat het om zo'n 20; de dekking in de noordelijke provincies is één per provincie. Laten we nu niet iets nieuws gaan optuigen, maar ook hierin krachten bundelen. Om een goede gelijkwaardige afspiegeling van de burger in al zijn verscheidenheid in de regio te verkrijgen, is zoals hiervoor bepleit, naar onze mening élk van de volgende groepen van belang:

1. Burgercollectieven (zoals zorgzame gemeenschappen, Kracht van de Veenkoloniën, gebiedswaardecoöperatie Noord Nederland, etc.)
2. Patiënten (curatieve zorg)
3. Cliënten (ouderen-, jeugd- en gehandicaptenzorg),
4. Ouderen, verenigd in Platform Pouwer en Stem van Ouderen

Ad 1. Burgercollectieven

Het perspectief van zorgzame gemeenschappen, waarvan er inmiddels meer dan 2.000 zijn met samen ongeveer 100.000 vrijwilligers, wordt op landelijk niveau ingebracht door NLZVE. Ook op regionaal niveau zijn er in vrijwel alle provincies en grote steden netwerken van zorgzame gemeenschappen, zoals Zorgzame Dorpen Groningen en de inwonersbeweging Kracht van de Veenkoloniën. Wij zien de burger niet alleen als belanghebbende die inspraak verlangt, maar vooral als samenwerkingspartner in de nulde lijn die nu al een groot deel van de zorg en ondersteuning op zich neemt, en dat in de toekomst nog veel meer kan en wil doen. Hiermee zijn zorgzame gemeenschappen cruciaal in het duurzaam organiseren van de zorg vanuit de nulde lijn.

Ad 2. Patiënten

Patiënten zijn op landelijk niveau via overkoepelende patiëntenorganisaties goed vertegenwoordigd aan de onderhandelingstafel, o.a. via Patiëntenfederatie Nederland en MIND. Op regionaal niveau vindt de vertegenwoordiging meestal plaats via de Zorgbelang organisaties.

Ad 3. Cliënten

Het belang van cliënten van de langdurige zorg (ouderenzorg, ggz-zorg en gehandicaptenzorg) en de jeugdzorg wordt op landelijk niveau vertegenwoordigd door onder andere LOC Waardevolle zorg en Kansplus. Op regionaal niveau kan er vertegenwoordiging vanuit de individuele cliëntenraden van de zorgorganisaties worden georganiseerd. Daarnaast via lotgenotengroepen, belangenbehartigende organisaties en diverse werkgroepen toegankelijkheid en inclusie.

Ad 4. Ouderen

Oudere inwoners worden landelijk gerepresenteerd door de Stem van Ouderen (hierin participeren 12 actieve ouderen uit elke provincie, KBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden, NOOM). Ondersteunend hieraan zijn op regionaal niveau, ouderen in hun brede diversiteit actief in 8 (inter)provinciale netwerken. Voor het Noorden is dat Platform Pouwer. In ouderennetwerken participeren ouderen die maatschappelijk of kerkelijk actief zijn, vanuit bonden, Adviesraden sociaal domein, vakverenigingen en denktank 60+, alzheimerverenigingen etc. Ze willen dat er niet voor en over maar met ouderen wordt gesproken over beleid wat hen betreft en geven hier ook actief uitvoering aan.